

Strukovna reforma zabija gol Povijesti?

Ana Nikolić, prof.
Prirodoslovna škola Split

Posljednjih mjeseci u srednjoškolskim kuloarima često se razgovara o novoj reformi strukovnog obrazovanja čija se priprema bliži kraju, a samim tim i početak njene implementacije u sustav obrazovanja. Iako je na raznim stranicama obrazovnih institucija moguće pronaći većinu dokumenata koju su tijekom posljednjih petnaestak godina izrađivale razne institucije i radne skupine, o tome kako će buduće strukovno obrazovanje izgledati, u javnosti se malo zna. Zbog nedostatka transparentnih informacija nužno je barem na ovaj način u stručnome časopisu pokušati pojasniti situaciju zainteresiranoj javnosti.

Gdje smo trenutno?

Današnji sustav strukovnog odgoja i obrazovanja obuhvaća oko 70 % ukupne srednjoškolske populacije, dakle, više od 2/3 učenika pohađa srednje strukovne škole. Radi se o više od 130 000 učenika u nešto manje od 300 strukovnih nastavnih planova i programa. Od toga je oko 66 % učenika upisano u četverogodišnje programe strukovnog obrazovanja, a oko 32 % u one trogodišnje. Osim teorijske i praktične nastave u školama, strukovno obrazovanje predviđa izvođenje praktične nastave i izvan škole, odnosno kod poslodavca u privatnome sektoru. Međutim, većina ili cjelokupna praktična nastava i vježbe izvode se u školama kao rezultat složene gospodarske situacije, propadanja obrta i pravnih osoba, nemotiviranosti izvođača praktične nastave te slaboga interesa poslodavaca za primanje učenika na praksu.

Osim pripreme učenika za uključivanje na tržište rada, današnje strukovne škole pripremaju učenike i za nastavak obrazovanja na visokim učilištima i, po analizama upisa na studijske programe na osnovi rezultata državne mature, u tom su segmentu poprilično uspješne. Oko 78 % učenika četverogodišnjih strukovnih škola uspješno polaže ispite državne mature, a oko 60% učenika strukovnih škola upisuje studijske programe visokih učilišta.

Kad je u pitanju uključivanje u tržište rada, podaci HZZ-a pokazuju da se najveći broj registriranih nezaposlenih osoba, prosječno 58 %, odnosi na osobe sa srednjoškolskim obrazovanjem, točnije osobe sa završenim strukovnim obrazovanjem u trajanju od

jedne do četiri godine. Razlozi za to su mnogostruki, od nepostojanja interesa tržišta rada za neka zanimanjima za koja se učenici obrazuju, do toga da učenici nisu tijekom školovanja stekli znanja, kompetencije i vještine potrebne da bi udovoljili zahtjevima koje pred njih današnje tržište rada stavlja.

Da je ovakav sustav potrebno temeljito reformirati i osuvremeniti, najbolje znamo mi koji se svakodnevno srećemo s izazovima rada u srednjim strukovnim školama. Stoga je reforma dobrodošla, ali, je li upravo ovakva reforma koja je pred vratima, ona koja je optimalna za rješavanje problema s kojima se naši učenici i naše društvo susreću?

Kako će u budućnosti izgledati strukovno obrazovanje u Republici Hrvatskoj?

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, u suradnji s raznim relevantnim dionicima (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva i ostala ministarstva, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Državni zavod za statistiku, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, sindikati, visoka učilišta, strukovna društva i komore, mala, srednja i velika poduzeća, lokalna i područna samouprava), posljednjih 15 godina provodi analizu tržišta rada, što je rezultiralo uspostavom 13 obrazovnih sektora u strukovnom obrazovanju (Tablica 1.), umjesto dosadašnja 32 područja rada. Umjesto stjecanja strukovnog zanimanja učenici će ubuduće stjecati strukovne kvalifikacije definirane razinom (složenost) i obujmom (količina) kompetencija koje je učenik stekao. Glavni sadržaj kvalifikacija su rezultati učenja, odnosno kompetencije stečene učenjem, a obuhvaćaju znanja, vještine i kompetencije u užemu smislu.

Ove kompetencije definirane su trima krovnim kurikulumima: sektorskim kurikulumom, strukovnim kurikulumom i kurikulumom ustanove za strukovno obrazovanje, tj. strukovne škole.

Sektorski kurikulum sadrži popis svih kvalifikacija obrazovnog sektora koje se mogu stjecati strukovnim obrazovanjem u sklopu pojedinoga obrazovnog sektora, zatim trajanje obrazovanja, načine i uvjete za ostvarivanje horizontalne i vertikalne prohodnosti u sklopu obrazovnog sektora te modele i preporuke za provođenje svih oblika učenja temeljenog na radu.

Strukovnim kurikulumom definiraju se općebrazovni dio i strukovni dio neke kvalifikacije te sadržava skupove ishoda učenja organizirane u obvezne i izborne module određenog obujma. Svaki strukovni kurikulum obuhvaća općebrazovne module, strukovne module i izborne module.

Kurikulum ustanove za strukovno obrazovanje izrađuje se na temelju sektorskog kurikuluma i strukovnih kurikuluma u suradnji s dionicima strukovnog obrazovanja na lokalnoj i regionalnoj razini. Kurikulum ustanove za strukovno obrazovanje je dokument koji izrađuje i donosi ustanova za strukovno obrazovanje.

Tablica 1. Obrazovni sektori.

Sektori	
1.	Poljoprivreda, prehrana, veterina
2.	Šumarstvo, prerada i obrada drva
3.	Geologija, rudarstvo, nafta i kemijska tehnologija
4.	Moda tekstil i koža
5.	Grafička tehnologija i audio-vizualna tehnologija
6.	Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija
7.	Elektrotehnika i računarstvo
8.	Graditeljstvo i geodezija
9.	Ekonomija, trgovina i poslovna administracija
10.	Turizam i ugostiteljstvo
11.	Promet i logistika
12.	Zdravstvo i socijalna skrb
13.	Osobne, usluge zaštite i druge usluge

Cjelokupno obrazovanje podijeljeno je u odgojno-obrazovne cikluse. 4. i 5. ciklus odnose na srednjoškolsko obrazovanje. Četvrti odgojno-obrazovni ciklus traje jednu godinu (prvi razred razine kvalifikacije 4.1 i 4.2). Peti odgojno-obrazovni ciklus traje dvije godine (drugi i treći razred razine kvalifikacije 4.1) i tri godine (drugi, treći i četvrti razred razine kvalifikacije 4.2). (Tablica 2)

Tablica 2. Struktura odgojno-obrazovnih ciklusa.

RAZINA/ CIKLUS	Kvalifikacija razine 4.1 (trogodišnje obrazovanje)	Kvalifikacija razine 4.2 (četverogodišnje i petogodišnje obrazovanje)
4. ciklus	1. razred	1. razred
5. ciklus	2. razred 3. razred	2. razred 3. razred 4. razred 5. razred

Tijekom ciklusa stječu se kvalifikacije koje se izražavaju ECVET (hrv. HROO) europskim sustavom bodovanja strukovnog obrazovanja (European Credit System for Vocational Education and Training). Bodovi se dodjeljuju predmetima, modulima, praktičnoj nastavi i radu i njima se iskazuje obujam kvalifikacije. Jedan bod iznosi 15 do 25 radnih sati u trajanju od 60 minuta. Tijekom stjecanja kvalifikacije učenik izrađuje mapu radova u kojoj će ujediniti opis kompetencija i dokaze o svim kompetencijama koje je stekao tijekom obrazovanja.

Obrazovanjem za stjecanje kvalifikacije razine 4.1 učenik mora steći minimalno 180 ECVET bodova, a za stjecanje kvalifikacije razine 4.2 mora steći minimalno 240 ECVET bodova.

Struktura kvalifikacije razine 4.1 i razine 4.2

Kvalifikaciju razine 4.1 (trogodišnje obrazovanje) čine općeobrazovni i strukovni dio strukovnog kurikuluma u postotnim omjerima prikazanim u Tablici 3. Kvalifikaciju razine 4.2 (četverogodišnje i petogodišnje obrazovanje) čine općeobrazovni, strukovni i sektorski dio strukovnog kurikuluma u postotnim omjerima prikazanim u Tablici 4.

Sadržaji općeobrazovnog dijela strukovnoga kurikuluma usmjereni su na cjelovit razvoj učenika kao osobe i odgovornoga člana društva. Vezuju se na strukovne kompetencije za kvalifikaciju te za daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje. Strukovni dio strukovnog kurikuluma usmjeren je na stjecanje kompetencija za određenu kvalifikaciju, a sastoji se od strukovnih modula, izbornih modula te učenja temeljenog na radu.

Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje iz 2018. godine određuje postotni odnos općeobrazovnog i strukovnog dijela kurikuluma koji čine kvalifikacije određene razine u skladu s potrebama gospodarskoga te osobnog rasta i razvoja, uzimajući u obzir mogućnosti horizontalne i vertikalne prohodnosti u sustavu. Općeobrazovni dio u pravilu obuhvaća matematičku, jezičnu i digitalnu pismenost. Ovim dokumentom predviđen je određeni postotak za pojedine skupine sadržaja u omjeru prikazanom u tablicama 3. i 4.

Tablica 3. (postotci se odnose na ukupan broj sati tijekom školske godine na razini 4.1 – trogodišnje škole)

SASTAVNICE STRUKOVNOG KURIKULUMA ZA STJECANJE KVALIFIKACIJE RAZINE 4.1			
STRUKTURA / GODINA OBRAZOVANJA	4. CIKLUS	5. CIKLUS	
	1. godina	2. godina	3. godina
A. općeobrazovni dio	do 25%	do 20%	do 20%
B. strukovni dio	do 75%	do 80%	do 80%
B.1 strukovni moduli	do 25%	do 25%	do 25%
B.2 učenje temeljeno na radu	do 45%	do 50%	do 50%
B.3 izborni moduli	do 30%	do 30%	do 30%

Tablica 4. (postotci se odnose na ukupan broj sati tijekom školske godine na razini 4.2 – četverogodišnje škole)

SASTAVNICE STRUKOVNOG KURIKULUMA ZA STJECANJE KVALIFIKACIJE RAZINE 4.2					
STRUKTURA / GODINA OBRAZOVANJA	4. CIKLUS		5. CIKLUS		
	1.	2.	3.	4.	5.
A. općeobrazovni dio	do 40%	do 45%	do 45%	do 45%	do 20%
B. strukovni dio	do 30%	do 55%	do 55%	do 55%	do 80%
B.1 strukovni moduli	do 30%	do 30%	do 30%	do 30%	do 30%
B.2 izborni moduli	-	do 30%	do 30%	do 30%	do 30%
B.3 učenje temeljeno na radu	-	do 20%	do 20%	do 20%	do 40%
C. sektorski dio	do 50%	-	-	-	-

Pojednostavljeno, svaki strukovni kurikulum sastoji se od 3 dijela u kojima su grupirani predmeti:

- općeobrazovni predmeti – zajednički su svim strukovnim kurikulumima na istovrsnoj razini kvalifikacije, a u funkciji su razvoja strukovnih, ključnih i generičkih kompetencija
- obavezni moduli – utemeljeni na skupovima ishoda učenja definiranim sektorskim kurikulumom i standardom pojedine kvalifikacije
- izborni moduli – odnose se na usku, specifičnu stručnu kompetenciju koja se ostvaruje zadanim skupinama ishoda, povezuju učenje temeljeno na radu, učioničko i izvanučioničko učenje, preporučeni su strukovnim kurikulumom, a škola ih samostalno bira ili izrađuje, ovisno o zahtjevima tržišta rada na lokalnoj razini

Općeobrazovni dio kurikuluma u strukovnom obrazovanju

Sadržaji učenja i poučavanja u strukovnom obrazovanju kreiraju se u skladu s ishodima učenja definiranim sektorskim kurikulumima, strukovnim kurikulumima i kurikulumima međupredmetnih tema te na temelju određenih udjela općeobrazovnog, strukovnog i sektorskog dijela strukovnog kurikuluma (prema smjernicama iz Nacionalnog kurikuluma za strukovno obrazovanje – Tablice 3 i 4). Na temelju ovog dokumenta propisana je zajednička općeobrazovna jezgra u srednjim strukovnim školama koja predstavlja minimalno opće obrazovanje koje je škola dužna osigurati učenicima. (Tablica 5)

Tablica 5. Predviđena zastupljenost općeobrazovnih predmeta u strukovnom obrazovanju na razinama 4.1 i 4.2 (trogodišnje i četverogodišnje strukovne škole)

PODRUČJE	RAZINA	NAZIV NASTAVNOG PREDMETA	1. razred sati	CSVET	2. razred sati	CSVET	3. razred sati	CSVET	4. razred sati	CSVET	
sva područja	odgojno-obrazovni predmeti za kval. na razini 4.2	Hrvatski jezik	4	8	4	8	4	8	4	8	
		Engleski jezik	3	6	3	6	3	6	3	6	
		Matematika	3	6	3	6	4	8	4	8	
		TZK	2	2	2	2	2	2	2	2	
		Povijest			2	3					
		Geografija					2	3			
		Vjeronauk/ Etika	1	1	1	1	1	1	1	1	
		UKUPNO		13	23	15	26	16	28	14	25
		% OD UKUPNOG BROJA SATI		40,63%		46,88%		50,00%		43,75%	

PODRUČJE	RAZINA	NAZIV NASTAVNOG PREDMETA	1. razred sati	CSVET	2. razred sati	CSVET	3. razred sati	CSVET	
sva područja	odgojno-obrazovni predmeti za kval. na razini 4.1	Hrvatski jezik	3	6	3	6	3	6	
		Engleski jezik	2	4	2	4	2	4	
		Matematika	2	4	2	4	2	4	
		TZK	2	2	2	2	2	2	
		Povijest	2	3					
		Vjeronauk/ Etika	1	1	1	1	1	1	
		UKUPNO		12	20	10	17	10	17
		% OD UKUPNOG BROJA SATI		37,50%		31,25%		31,25%	

Analizirajući tablice, možemo uočiti kako će strukovno srednjoškolsko obrazovanje u budućnosti nuditi daleko manji broj sati iz općeobrazovnog područja nego što je dosad bila praksa. Hrvatski, strani jezik i matematika baza su ovoga područja kako bi se pristupanje državnoj maturi i daljnjemu obrazovanju omogućilo učenicima strukovnih usmjerenja. Povijest i geografija ostaju u kurikulumu, no s bitno manjim brojem sati, a

samim tim i drugačijim sadržajima i ishodima. No cijeli niz postojećih predmeta iz različitih područja, od društveno-humanističkog, jezično-komunikacijskog ili umjetničkog područja do onog prirodoslovnog, neće biti dostupan učenicima, osim ako ih stručne radne skupine ne definiraju kao one potrebne određenoj kvalifikaciji/zanimanju. U tom slučaju znanja iz tih predmeta učenicima će biti dostupna kroz sektorski dio kurikuluma ili kroz usko specijalizirane izborne module.

Po neslužbenim informacijama ovakav sustav strukovnog obrazovanja početak će se implementirati od školske godine 2023./2024. u eksperimentalnim školama, da bi onda naredne godine ušao u sve srednje strukovne škole. No, pri implementaciji se može očekivati cijeli niz problema, poput loše gospodarske situacije i slabih veza između obrazovnog sustava i privatnog sektora, nepripremljenih nastavnika i mentora koji će učenike pratiti kroz učenje kroz rad, nepostojanje školske infrastrukture koja će pratiti ovakve preobrazbe i zahtjeve sustava strukovnog obrazovanja te cijeli niz drugih problema. Stoga je pitanje treba li s ovako kompleksnom reformom krenuti dok se ne ostvare preduvjeti u privatnom sektoru i samim školama, a čije ispunjenje prije same implementacije nalažu svi relevantni dokumenti. Hoćemo li opet niz zadanih ishoda ostvarivati samo formalno ili ćemo pričekati da temelje sagradimo u praksi, a ne samo u mnoštvu dokumenata nastalih do danas?

Društveno-humanističko područje i Povijest u strukovnom obrazovanju

U svim dokumentima nastalima u posljednjih 10 godina kojima se definiraju promjene u strukovnom obrazovanju naglašava se kako će ovakav sustav osigurati najbolje moguće uvjete i podršku za uspješno učenje i cjelovit osobni razvoj učenika te mu omogućiti stjecanje znanja, vještina i stavova potrebnih za uspješan život u suvremenom društvu. Ovako organizirano strukovno obrazovanje usmjereno je prvenstveno na razvoj kompetencija potrebnih za tržište rada, gdje će učenici moći udovoljiti brzim promjenama i novim zahtjevima poslodavaca. Razvijanje ljudskih potencijala ovdje je u funkciji gospodarskog rasta i zapošljavanja.

Iščitavajući stotine stranica različitih dokumenata nastalih u Republici Hrvatskoj, ali i u Europskoj uniji, a na kojima se moraju bazirati dokumenti kojima se uređuje strukovno obrazovanje, čini se kako su ovi potonji izgubili iz vida bitan segment uloge obrazovanja. Osim stručnih kompetencija strukovno obrazovanje mora osigurati učeniku *ključne kompetencije nužne za osobni rast i razvoj, nastavak obrazovanja te uključivanje u život zajednice. Sadržaji općeobrazovnog dijela strukovnog kurikuluma usmjereni su na cjelovit razvoj učenika kao osobe i odgovornog člana društva.* (Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje).

Kako učenici strukovnih škola čine 70 % svih učenika srednjih škola, izuzetno je važno ovom dijelu mlade populacije dati mehanizme kojima će oni moći ostvariti i druge svoje potencijale, osim onih stručnih. Naši učenici nisu samo budući radnici koji moraju pratiti zahtjeve tržišta rada i poslodavaca. Oni su budući radnici koji se bore za bolje uvjete rada i svoja prava kod poslodavca čijim zahtjevima odgovaraju. Oni su i građani društva u kojemu žive, akteri budućih političkih i društvenih procesa. Oni su mladi ljudi sa svojim hobijima, mnoštvom interesa van struke za koju se obrazuju. Stoga, formalno obrazovanje ne smije zakinuti učenika u razvoju svih njegovih potencijala.

S obzirom na to da se u samom temeljnom dokumentu ove reforme, Nacionalnom kurikulumu za strukovno obrazovanje, poseban naglasak stavlja na kompetencije iz društveno-humanističkoga područja, postavljaju se sljedeća pitanja: Je li u skladu sa zadanim preporukama i ciljevima obrađivati teme iz Politike i gospodarstva, Građanskoga odgoja ili Sociologije kao međupredmetne i tako ih prepustiti nastavnicima različitih (strukovnih) predmeta, koji često sami nemaju kompetencije kvalitetno ostvariti ishode ovih tema? Treba li nastavu Povijesti svesti na jednu godinu učenja nacionalne povijesti kad je njena uloga toliko šira od jačanja nacionalne svijesti i domoljublja? Jesu li ASOO ili poslodavci ti koji definiraju kako vještine i kompetencije koje se stječu učenjem ovih predmeta učenicima uglavnom nisu potrebne?

Prema Preporukama Vijeća Europske unije o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje, države članice trebale bi *podupirati razvoj ključnih kompetencija posvećujući pritom posebnu pozornost poticanju razvoja ključnih kompetencija građanstva s ciljem jačanja svijesti o zajedničkim vrijednostima.* Nadalje, Nacionalnim okvirnim kurikulumom jedno od 7 propisanih odgojno obrazovnih područja, ono društveno-humanističko, navodi kao svrhu

Dokumenti korišteni za analizu reforme strukovnog obrazovanja:

- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije
- Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje, 2018.
- Strategija razvoja sustava strukovnog obrazovanja u RH 2008. - 2013.
- Program razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (2016.-2020.)
- Koordinirani metodološki pristup izradi kurikularnih dokumenata
- Metodologija izrade sektorskog kurikuluma, strukovnog kurikuluma i kurikuluma ustanove za strukovno obrazovanje
- Nacionalni okvirni kurikulum za NOK
- Hrvatski kvalifikacijski okvir
- Strateški okvir za europsku suradnju u obrazovanju i osposobljavanju

područja sljedeće: *razvoj učenika kao samostalnih i odgovornih osoba, pojedinaca i građana koji će biti sposobni razumjeti i kritički promišljati položaj i ulogu čovjeka u suvremenom svijetu te aktivno sudjelovati u društvenom, kulturnom, gospodarskom i političkom razvoju vlastitog društva, s posebnom odgovornošću za njegov demokratski razvoj.* Ključne kompetencije koje učenik stječe na nastavi predmeta društveno-humanističkoga područja doprinose povećanju kvalitete njegova života, oblikuju informiranog, aktivnog i odgovornog građanina i tako čine temelj razvoja društva. Etika i vjeronauk, kao obavezni općeobrazovni predmeti, nikako ne bi smjeli ovom reformom preuzeti glavnu ulogu u formiranju i ostvarivanju intelektualnih, moralnih i duhovnih potencijala učenika, a pogotovo ne mogu i ne smiju preuzeti ulogu nastave Povijesti.

Ovim kurikulumom za strukovno obrazovanje nastava Povijesti planira se svesti na 70 sati učenja tijekom drugoga razreda srednje strukovne škole. Radna skupina za izradu kurikuluma za Povijest dobila je smjernice po kojima se nastava svodi na nacionalnu povijest kako bi učenici stekli potrebna znanja i vještine za bolje razumijevanje nacionalnog i lokalnog povijesnog i kulturnog nasljeđa. Mi, nastavnici i profesori Povijesti jako dobro znamo da naš predmet ima daleko veću ulogu od ove koja joj je sada zadana. Danas, u svijetu globalizacije, učenik treba postati građaninom Europe i svijeta, treba razviti vještine koje će mu omogućiti razumijevanje i njegovanje svog identiteta, ali i poštovanje tuđeg identiteta. Proučavanjem prošlih događaja i postupaka ljudi koji su obilježeni moralnim i etičkim dilemama kod učenika se razvija njegov sustav vrijednosti i stajališta. Također, kroz nastavu Povijesti učenici stječu znanja i vještine koje im omogućuju da budu aktivni članovi zajednice u kojoj žive, da razumiju svoja prava i obaveze i mehanizme kojima se za njih mogu izboriti.

Svođenjem nastave Povijesti na samo jednu godinu učenja, i to isključivo nacionalne povijesti, učenici će izgubiti obrazovni predmet jedinstven po svojim ishodima, a neophodan za izgradnju potpune osobe koja se, osim s profesionalnim izazovima, može nositi i s političkim i društvenim izazovima koje pred njega stavlja vrijeme u kojemu živimo.

Odgovori Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Časopis Poučavanje povijesti je povodom pokrenute reforme prvo elektronički 25. travnja i potom pisanim putem Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih postavio nekoliko pitanja. Prenosimo cijeli odgovor koji je elektronički dostavljen 31. kolovoza 2022. g.:

Poštovani gospodine Hajdarović,

Nastavno na Vaš e-mail i dopis od 12. kolovoza ove godine mišljenja smo da Vaša zabrinutost za budućnost predmeta Povijest i nastavnika koji ga predaju u strukovnim školama je, s jedne strane, razumljiva, a s druge strane, u ovom trenutku neopravdana.

Naime, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih u sklopu provedbe ESF projekta Modernizacija strukovnog obrazovanja i osposobljavanja započela je, još 2019., pripreme i izrade podloga za izradu novih strukovnih kurikuluma. U tim procesima ništa se novoga i nepoznatoga nije unosilo u postupke pripreme podloga za izradu kurikuluma. Naprotiv, samo smo dosljedno slijedili odredbe koje je propisao Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru i Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje. Ta dva ključna dokumenta odredili su okvire našeg djelovanja što je konkretno značilo da:

- u okviru izrade standarda zanimanja napravimo potrebne analize svakog jedinog zanimanja, obavimo ankete i razgovore s poslodavcima, a na temelju kojih smo detektirali i definirali ključne poslove i sve potrebne kompetencije koje pojedinac (u našem slučaju učenik) treba imati da bi uspješno obavljao posao za koji se obrazuje. Dakle, ključnu ulogu u definiranju potrebnih kompetencija imalo je gospodarstvo za čije potrebe obrazujemo učenike u strukovnim školama.

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

- na temelju navedenog pristupili smo izradi standarda kvalifikacije kojim smo definirali skupove ishoda učenja kojima će učenik/polaznik dokazati stečene kompetencije definirane prethodnim dokumentom (još jednom napominjem, sve ovo propisano je Zakonom o HKO i Pravilnikom o Registru HKO)
- na temelju dva prethodna dokumenta pristupili smo mapiranju svakog pojedinih sektora i popisu kvalifikacija za koje trebamo izraditi kurikulume. Okvir za izradu kurikuluma u pojedinom sektoru daje nam (definira) Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje kojim su jasno određeni omjeri strukovnih i općeobrazovnih dijelova kurikuluma. Taj dokument je javno dostupan već nekoliko godina i do sada nitko nije dovodio u pitanje navedene omjere/postotke.

Na temelju svega navedenog imenovane su radne skupine za izradu predmetnih kurikuluma (na temelju Javnog poziva!). Izrada ovih kurikuluma kao i izrada strukovnog dijela kurikuluma su u tijeku i traže/nalaze se najbolji načini da pomirimo potrebe učenika i za usko strukovnim i za općim obrazovanjem. Hoće li to u pojedinim kvalifikacijama biti drukčije nego do sada? Vjerojatno da. Hoće li to u nekim slučajevima smanjiti satnicu nastave povijesti za pojedine kvalifikacije? Vjerojatno da. U kojoj mjeri? To u ovom trenutku na možemo znati jer se kurikulumi još uvijek izrađuju.

Međutim, imajmo na umu da je učenika sve manje. Hoće li i to dovesti do smanjenja broja razrednih odjela? Vjerojatno da. Hoće li to značiti tehnološke viškove? Vjerojatno da.

Također, svi smo svjesni činjenice da su potrebe za dobro obrazovanim kadrovima u strukovnom obrazovanju sve veće. U pisanju kurikuluma imat ćemo na umu da dijelove kurikuluma i dijelove strukovnih modula mogu predavati i profesori povijesti (tamo gdje se to bude ticalo određenih skupova ishoda učenja koji u sebi imaju značajke povijesti, ili struke ili nekog tehnološkog razvoja, npr.).

O vremenskom uvođenju novih kurikuluma u ovom trenutku ne možemo kalkulirati jer to nije u našoj domeni i nadležnosti, ali ono što ćemo mi imati na umu i što ćemo po izradi kurikuluma poduzeti jest sustavna i konkretna pomoć i podrška školama (nastavnicima i ravnateljima) u pripremi i provođenju novih kurikuluma.

Srdačno i s poštovanjem,

Ured ravnatelja ASOO

Nakon prvoga Zoom sastanka nastavnika Povijesti srednjih strukovnih škola i prvih informacija o reformi strukovnoga srednjoškolskog obrazovanja, koja predviđa ukidanje satnice općeobrazovnih predmeta, osjetila sam potrebu reagirati.

Kao najočitiji način reakcije odabrala sam slanje e-poruke resornome ministarstvu. U svojoj sam e-poruci naglasila kako navedena reforma školu pretvara u tečaj, što škola nikako ne smije biti, a umjesto na učenika fokusira se na radnika, te da se zakida učenike za prirodne, društvene i humanističke tekovine čovječanstva.

Na kraju sam se dotaknula problema same satnice jer mi, koji smo školovani za nastavnike, ostat ćemo bez posla. I što onda kad nećemo moći raditi u struci za koju smo školovani? Postat ćemo još jedan nesretni statistički podatak i napustiti domovinu.

Do današnjega dana na svoj mail, odnosno dopis ministru nisam dobila nikakav odgovor. Moram reći kako bih ostala šokirana da jesam, no nije li u demokratskome i transparentnome društvu za očekivati da nam nove informacije o našem poslu dođu od poslodavca, da se o njima raspravlja i pitaju praktičari pa tek onda donesu zaključci. Ne bi li se o ovako štetnome, a važnome pothvatu trebala informirati Hrvatska javnost? Budućnost o kojoj ćemo ovisiti neće poznavati svijet u kojemu živi, a takve su generacije opasne i pogodne za različite manipulacije.

Izgleda da ćemo bez odgovara i rasprave, samo jednostavno i mi i nastava povijesti biti izbačeni na ulicu.

Katarina Crnković, magistra edukacije povijesti i pedagogije

Prijedlog za citiranje (APA stil):

Nikolić, A. (2022). Strukovna reforma zabija gol Povijesti? *Poučavanje povijesti*, I(2), 31-37.